

Czy ze złem można się pojednać?

Książka „Pojednanie ze złem. Opowieść chłopca z łódzkiego getta” zaczyna się od wspomnienia getta. Leon Weintraub trafił tu w czasie, gdy miał rozpocząć edukację w gimnazjum. Kiedy miał siedemnaście lat, przetransportowano go stąd do Auschwitz. Opis rozdzielania rodziny to dla mnie jeden z najbardziej poruszających fragmentów książki.

Dalsze losy Weintrauba to historia zasługująca na sfilmowanie. Po pobycie w Auschwitz-Birkenau znalazł się w Gross-Rosen, następnie trafił do Flossenburga i Offenburga oraz podoboju Natzweiler. Przeżył dzięki woli życia, sprytowi oraz zacięciu do pracy. Jego zadaniem był m.in. montaż linii elektrycznych dla podziemnego kombinatu Riese. Wśród wspomnień są również te najbardziej dramatyczne: obozowe egzekucje, chroniczny głód, traktowanie więźniów jak podludzi.

Powojennym remedium na te wszystkie traumy stała się praca i normalne, intensywne życie. Leon Weintraub po wyzwoleniu pracował jako lekarz położnik i ginekolog. Zrobił doktorat, by objąć oddział jako ordynator w Otwocku. Tworzył, pisał czy może raczej: tworzy i pisze, ponieważ nadal może pochwalić się doskonałą pamięcią. Stara się również jak najwięcej podróżować, by opowiedzieć o tym, co przeżył i jak przeżył.

Czy pan Leon jest w stanie wybaczyć zbrodni, jakich był świadkiem? To pytanie jest myślą przewodnią książki. Jej bohater i zarazem narrator (książka ma formę długiego wywiadu) odpowiada: „Często spotykałem się z pytaniem o moje stanowisko wobec sprawców. Wybaczenie czy też usprawiedliwienie tych przekraczających ludzką wyobraźnię zbrodni nie jest dla mnie możliwe. Pozostaje więc pojednanie, które po zaprzestaniu wysuwania wzajemnych zarzutów i zakończeniu nakręcania spirali wrogości i zła pozwala wspólnie tworzyć ludzką przyszłość. Jako ocalały z Zagłady świadomie przyjąłem tę postawę: gotowość do pojednania”.

Książkę napisała czy może raczej rozmowę opracowała Magda Jaros, filolożka o reporterskim zacięciu. Wywiady przeprowadzała dla redakcji „Twój Styl”, jest łodzianką i lokalną patriotką. Jak twierdzi: „Długo zbierała okruchy trudnych losów miasta, by były tłem opowieści łodzianina, który stał się obywatelem świata”.

Ta książka powinna być lekturą obowiązkową. W naszych sytych czasach, doświadczenie pana Leona i jego pokolenia jest nauką moralności i umiejętności przetrwania wbrew wszystkiemu.

Dawid Brykalski

Magda Jaros, Leon Weintraub, "Pojednanie ze złem. Historia chłopca z łódzkiego getta", liczba stron 296, wyd. Bellona, 2021 r., ISBN 9788311161726